

Beyond the GAAP

2009. szeptember

Előszó

Már egy éve tart a pénzügyi válság... A G20-ak szeptember végén Pittsburghben megtartott ülésükön kifejezték azon szándékukat, hogy valamennyi tagország 2011. júniusig közelítse a legfőbb számviteli elszámolási elveit. Ezt követően Sir David Tweedie az ECOFIN (Európai Unió Gazdasági és Pénzügyi Bizottság) ülésén beszédet tartott az IASB Testület által a pénzügyi válság következményeire válaszként meghozott intézkedésekről. Kiemelte, hogy teljes lendülettel folynak az IAS 39 módosítási projektjei. A Beyond the GAAP szeptemberi kiadványában bemutatjuk Önöknek az IAS 39 Megjelenítés és Értékelés Nyilvános Tervezet legfontosabb javaslatait!

Kellemes olvasást kívánunk!

Tartalom

Hírek röviden

Európa
IFRS hírek

2. oldal
3. oldal

Nagyító alatt

Szabályozott tevékenységek: Nyilvános
Tervezet

8. oldal

Megjelenítés és Értékelés: Nyilvános
Tervezet

11. oldal

Főszerkesztők: Michel Barbet-Massin, Jean-Louis Lebrun

Szerzők:

Françoise Flores, Edouard Fossat, Vincent Guillard, Patrick The Flao, Carole Masson, Arnaud Verchère and Fabienne Colignon

Írjon nekünk :

Kajtár Judit, Benedek Zoltán

ifrsnewsletter@mazars.hu

Mazars Kft.

1074 Budapest, Rákóczi út 70-72.

Tel : +36 1 880 7826

Hírek

A pénzügyi instrumentumokat érintő standardok áttekintése: az FSB nyilatkozata

Az FSB¹ (Pénzügyi Stabilitás Bizottság) hivatalos nyilatkozatot címzett a G20 vezetőinek szeptember végén Pittsburghben tartott ülésére, melyben kiemelte az IASB és FASB (nemzetközi és az amerikai standardalkotó testületek) pénzügyi instrumentumokat érintő átdolgozási projektjeinek legjelentősebb eltéréseit.

Az FSB példaként említette meg, hogy a FASB a pénzügyi instrumentumok többségénél a valós értékelés modellt támogatja, míg ezzel szemben az IASB egy vegyes modell bevezetését javasolja (amortizált bekerülési érték / valós érték). Továbbá az FSB kiemelte az eltérések között, hogy az IASB hajlana a pénzügyi instrumentumok várható vesztesége alapján céltartalék képzés bevezetésére, amely lehetőség vizsgálatát az FASB még el sem kezdte.

Ennek eredményeképp az FSB megkérte az FASB-t és IASB-t, hogy tegyenek meg mindent annak érdekében, hogy a pénzügyi instrumentumok megjelenítésére és értékelésére vonatkozó előírásait közelítsék egymáshoz és a jobb átláthatóság eléréséhez csökkentsék azok komplexitását.

¹ Az FSB készíti elő és hajtja végre a pénzügyi stabilitás érdekében hozott szabályozási és ellenőrzési döntéseket. Tagjai nemzeti és nemzetközi pénzügyi szabályozó szervezetek és intézmények vezetői.

Európa

➔ CESR: A hatodik kivonat a számviteli tanulmányok adatbázisból

A CESR (Európai Értékpapír Szabályozók Bizottsága) augusztus 26-án publikálta a hatodik kivonatot a számviteli esettanulmányokat tartalmazó adatbázisából.

A publikáció a CESR 8 különböző témakörben kialakított döntését tartalmazza:

- az értékesíthetőként (AFS) minősített tőkeinstrumentumok értékvesztése;
- cash-flow kimutatások;
- kulcsfontosságú vezetők juttatásainak közzététele, mint kapcsolt felekkel kapcsolatos tranzakciók;
- kisebbségi tulajdonrésze vonatkozó eladási opciók, függő kötelezettségek; és
- elsőbbségi részvények.

Az értékesíthetőnek minősített pénzügyi eszközök értékvesztésével kapcsolatos CESR álláspont összhangban van az IFRIC-ével, amely szerint az eszközökre akkor kell értékvesztést elszámolni, ha az érték jelentősen VAGY hosszú távon csökken (és nem ha jelentősen ÉS hosszú távon).

A döntések megtekinthetők a CESR honlapján:
<http://www.cesr.eu/popup2.php?id=5936>

➔ Az IAS 39 Módosításának alkalmazása: "Pénzügyi instrumentumok átsorolása – Hatályba lépés napja és áttérés"

2008. október 13-án a pénzügyi válság okozta zűrzavaros időszakban tette közzé az IASB az IAS 39 és IFRS 7 Módosításait, amelyben egyes korábban tiltott pénzügyi eszközök átsorolását engedélyezte. A közzétételt számos kérdés követte a hatálybalépés, valamint az áttérés körüli elszámolásokkal kapcsolatban.

Válaszul az IASB 2008. november 27-én a módosításokat újabb kiegészítésekkel látta el az eddigi bizonytalanságok megszűntetése érdekében.

Az Európai Bizottság az IAS 39 és IFRS 7 Módosításait a pénzügyi eszközök átsorolhatóságáról nagyon gyorsan elfogadta (2008. október 15. EC No. 1004/2008), míg a "Hatálybalépés és áttérés" c. rendelkezéseit csak 2009. szeptember 9-én (EC No. 824/2009).

A kései elfogadás miatt az Európai Bizottság jelezte, hogy a pénzügyi kimutatásait már közzétett társaságoknak (amelyekben történt pénzügyi eszköz átsorolás) nem kell azokat újból publikálniuk, akkor sem ha az áttérés során az alkalmazott elszámolások nem a módosított IAS 39 szerint történtek.

➔ "Megfelelő fedezett eszközök" – Az IAS 39 módosításának befogadása

Az Európai Bizottság szeptember 15-én elfogadta a "Megfelelő fedezett tételek" című IAS 39 módosítását (EC No. 839/2009).

A módosítás tisztázza az opciók időértékének kérdését a fedezeti kapcsolatban, továbbá az inflációs kockázat fedezésének lehetőségeit.

Ez a gyakorlatban az alábbiakat jelenti:

- Az opciók időértéke nem vehető figyelembe a fedezeti kapcsolatban (a változást az eredménykimutatásban kell elszámolni);
- Az inflációs kockázat fedezése kizárólag akkor megengedett, ha az a szerződésben külön beazonosítható, például az eszköz árképletében.

A módosítást a 2009. július 1-jén, vagy azt követően kezdődő időszakokra kell alkalmazni. A korábbi alkalmazás javasolt.

IFRS hírek

⇒ Gyakorlati problémák az átdolgozott IAS23 alkalmazásában: IASB tisztázás az általános célú hitelekhez kapcsolódó aktiválási ráta kalkulációjához

2009 júliusában kikérték az IFRIC véleményét az IAS 23R-ben (Hitelfelvételi költségek) szereplő 'általános célú' hitel fogalmáról. Ez a standard megkülönbözteti az általános célú hiteleket azoktól a hitelektől melyeket specifikusan, kimondottan a minősített eszköz megszerzéséhez vettek igénybe. Az általános célú hitelek esetében az IAS 23R szerint a kamatok aktiválási rátája megegyezik a társaság időszakban felmerült súlyozott átlagos hitelfelvételi költségeinek (a specifikus hiteleket nem véve számításba) és a felmerült kifizetések hányadosával.

A gyakorlati kérdés, hogy azon hitelek, amelyeket kimondottan egy nem-minősített eszköz beszerzéséhez vettek fel, specifikusnak minősülnek-e az IAS 23R szerint, így kikerülve az általános célú hitelek közül az aktiválási ráta számításakor. Ez az eset áll elő például, ha a hitelt egy társult vállalkozásban lévő részesedés megszerzésére fordítja egy társaság.

Az IFRIC úgy találta, hogy ez a probléma inkább egy 'alkalmazási útmutató' kérdése, mint egy értelmezésé, így a témát az IASB-nek továbbította.

A Testület júliusban úgy döntött, hogy nem módosítja az IAS 23R-t az 'éves standard-fejlesztési' folyamat keretében. Véleményük szerint az IAS 23R egyértelműen kimondja, hogy az aktiválási ráta az eszközhöz nem-kimondottan felvett hitelek alapján kerül kiszámolásra, így a nem-minősített eszközökre specifikusan felvett hitelek is alapját képezik.

Az IASB tehát nem kívánja tovább tanulmányozni a fenti IAS 23R-szabály és azon elv ellentmondását, hogy csak olyan hitelfelvételi költségeket szabad aktiválni, amelyek elkerülhetők lettek volna a minősített eszköz építése, vagy beszerzése elmaradásával.

⇒ IFRS standard-fejlesztési projekt, 2009

2009. augusztus 26-án az IASB publikálta, az IFRS-standardok frissített változatát tartalmazó - ezévi harmadik -, tervezetét.

Az érintettek 2009. november 24-ig véleményezhetik a dokumentumot.

A tervezett változtatások - összesen 15 -, a következő standardokhoz és értelmezésekhez kapcsolódnak:

- IFRS 1, A nemzetközi pénzügyi beszámolási standardok első alkalmazása;
- IFRS 3, Üzleti kombinációk;
- IFRS 5, Értékesítésre tartott befektetett eszközök és megszűnt tevékenységek;
- IFRS 7, Pénzügyi instrumentumok: Közzétételek;
- IAS 1, A pénzügyi kimutatások prezentálása;
- IAS 8, Számviteli politika, a számviteli becslések változásai és hibák;
- IAS 27, Konzolidált és egyedi pénzügyi kimutatások;
- IAS 28, Társult vállalkozásokban lévő befektetések;
- IAS 34, Évközi pénzügyi beszámolás;
- IAS 40, Befektetési célú ingatlan;
- IFRIC 13, Vásárlói hűségprogramok.

A legfontosabb módosítások az üzleti kombinációkhoz és a konzolidációhoz kapcsolódnak.

A Beyond the GAAP következő számában részletesen visszatérünk a javasolt változtatásokra.

Hírek röviden

➔ Pénzügyi kimutatások prezentálása

Az IASB meghozta első döntéseit egy újfajta pénzügyi kimutatás megkövetelésére vonatkozó nyilvános tervezet előkészítéseként.

Az ezt megelőző Vitaanyag (Előzetes vélemények a pénzügyi kimutatások megjelenítéséről) lényege, hogy az új kimutatásban be kell mutatni, hogy a vállalkozás hogyan teremt értéket, így az ún. "jövedelemtermelő" tevékenységeket (üzleti tevékenységek) és a finanszírozási tevékenységeket külön kell választani.

A Testület egy jelentősen korlátozott definíciót fogadott el a "Finanszírozási" szekcióra (mindössze a tőke megteremtéséhez szükséges pénzügyi kötelezettségek, valamint a derivatívák és hozzájuk kapcsolódó költségek tartoznak ide).

A „Befektetési” kategóriát elvetette a Testület és helyette a közzétételi kötelezettségek közötti nettó adósságállomány-változás megjelenítése mellett tette le a voksát.

➔ Bevételek elszámolása

A "Bevételek elszámolása" projekt megbeszélései során az IASB pontosította a szállító és vevő között az eszköz feletti ellenőrzés átadásának definícióját annak érdekében, hogy egységes elvek vonatkozzanak az árbevétel elszámolására az ipari és kereskedelmi tevékenységet végzőkre egyaránt. Ennek alapján az ellenőrzés átadását mindig a vevő szemszögéből kell megítélni. Jelzések sora áll majd rendelkezésre annak meghatározására, hogy az ellenőrzés átadása megtörtént-e, vagy sem.

A javaslat további vizsgálata szükséges még, különös tekintettel az építési-, vagy más hosszú távú szerződések esetében.

➔ Az IASC Alapítvány alapszabályának felülvizsgálata. A második szakasz: a kurátorok javaslatai

Az IASCF egyik feladata, hogy öt évente felülvizsgálja saját alapszabályát, azért hogy biztosítsa az operatív folyamatainak összhangját a céljaival.

Megalapítása óta, az intézmény – melynek kurátorai szorosan együttműködnek egymással -, függetlenségének kérdése mindig is felvetődött több politikai szervezetben, köztük elsősorban a Bizottságban és az Európai Parlamentben.

2008-ban az IASCF alapszabályát – határidő előtt -, felülvizsgálták abból a célból, hogy felállítsanak egy Felügyelő Testületet (Monitoring Board), amely megfelel az intézmény új irányítási és felügyeleti körülményeinek. Az új szabályok 2009. február 1-jén léptek hatályba.

A 2009 első felében történt vélemény-gyűjtési szakaszt követően szeptember 9-én az IASCF publikálta a második felülvizsgálati javaslat-csomagot. Még azon a napon kerekasztal beszélgetést tartottak ebben a témában, Geritt Zalm, a Kurátorok elnökének jelenlétében. A Mazars is képviseltette magát ezen a megbeszélésen.

A javaslatok célja:

- tisztázni az IASCF célkitűzéseit;
- megerősíteni a Felügyelő Testület szerepét az intézmény irányítási struktúrájában;
- erősíteni az IASB napirend-felállítási procedúráját, a Kurátorok és a Standard Tanácsadó Tanács (Standard Advisory Council) bevonásával;
- fejleszteni a párbeszédet a számviteli standard-alkotókon kívüli szervezetekkel, beleértve a szabályozó szervezeteket is;
- megalkotni egy rendkívüli esetekre alkalmazható gyorsított standardalkotási folyamatot;
- szélesíteni a Kurátorok földrajzi megoszlását, többek között Afrika és Dél-Amerika kötelező részvételével.

A véleményeket 2009. november 30-ig várják.

➔ **Megszűnt tevékenységek új definíciója: A Testület döntése**

Az IASB júliusi ülésén döntött az IFRS 5 jövőbeni módosításainak tartalmáról. A Testület megállapodott abban, hogy a módosított standardban a megszűnt tevékenységek definícióját miképpen módosítja.

A Testület azt is megerősítette, hogy a megszűnt tevékenységeket továbbra is elkülönítetten kell az eredménykimutatásban bemutatni a folytatódó tevékenységektől.

A megszűnt tevékenységek új definíciója az IFRS 8 Működési szegmensek "riportálási szegmens" szerinti fogalmához közelít. A 2008 szeptemberében kiadott nyilvános tervezetben foglaltakhoz képest az új meghatározás jelentősen megváltozott. Az akkori megfogalmazás értelmében a megszűnt tevékenység a gazdálkodónak egy olyan IFRS 8 szerinti "működési szegmens"-ét jelentette, melyet a gazdálkodó elidegenített, vagy értékesítésre tartottá minősített.

Ezentúl a Testületnek még alaposabban kell elemeznie a működési szegmensek összességét. Az eredménykimutatás "nettó eredmény megszűnt tevékenységekből" nevezetű része csaknem teljesen el fog tűnni, hiszen szokatlan lépés lenne a gazdálkodóktól, hogy egy "riportálási szegmens"-t idegenítsenek el.

Az új megfogalmazás előnye, hogy könnyebbé teszi a jelenlegi "tevékenység főbb üzletága vagy földrajzi területe" definíciók szerinti alkalmazást.

A módosítások várhatóan 2009 utolsó negyedében jelennek meg. A nyilvános tervezet átmeneti rendelkezései miatt a megszűnt tevékenységek új definíciójának alkalmazása visszamenőleges hatállyal lép életbe. Így az új definíció alkalmazása miatt az eredménykimutatásban az összehasonlítható időszakokra is el kell végezni az átsorolásokat.

➔ **Munkavállalói juttatások: diszkontráta**

2009. augusztus 20-án az IASB egy Nyilvános Tervezetet publikált, amelyben a nem-likvid piacon lévő munkavállalói juttatások értékeléséhez használt diszkontrátára vonatkozó IAS 19 szabályok változtatását tervezi.

Jelenleg a standard szabályai szerint a munkaviszony megszűnése utáni juttatások diszkontálásához a jó minőségű vállalati kötvények (aktív) piaci hozamát kell használni. Aktív piac hiányában az államkötvények piaci hozamát kell figyelembe venni.

A jelenlegi pénzügyi válságban – ami kiszélesítette a különbséget az államkötvények és a vállalati kötvények hozamai között –, az IASB az államkötvények hozamára vonatkozó hivatkozás eltörlését tervezi.

Legyen a piac akár aktív, akár nem-aktív, a diszkontrátát a munkaviszony megszűnése utáni juttatások lejáratával és pénznemével megegyező, jó minőségű vállalati kötvények hozamához kellene kötni. Ezen szabályok alkalmazásához a vállalatok az IAS 39 nem-aktív piacon történő valós értékelés alapelveire vonatkozó magyarázatokat tudják figyelembe venni.

Az IASB tisztában van azzal, hogy a javaslata növeli a vállalat saját megítélésének szükségességét, ami talán kisebb gondot okoz, mint - már a 2008. december 31-i beszámolóikban tapasztalt –, a különböző ráták használatából adódó összehasonlítási nehézségek.

A kérdés sürgősségére való tekintettel az IASB rövidített periódusú véleményezési szakaszt határozott meg. A Nyilvános tervezetben leírt változtatások a 2009. decemberi pénzügyi beszámolóikban kerülhetnek alkalmazásra.

➤ IAS 39 Áttekintése – Pénzügyi instrumentumok

Az IASB e hónapban áttekintette a nyár kezdete előtt publikált javaslataira érkezett különböző észrevételeket:

- A pénzügyi instrumentumok besorolásával és értékelésével kapcsolatban tett módosítási javaslatok (Isd. külön összefoglaló cikkünket a 11. oldaltól),
- Megbeszélések a kibocsátó hitelkockázata és az adósságok árazása közötti kölcsönhatásokról,
- Konzultációk a pénzügyi instrumentumok értékvesztésének megállapítására szolgáló várható veszteségek modell hatásairól.

A beérkezett kommentek tükrében a testület néhány döntést már meghozott.

Nyilvános tervezet készül a várható veszteségek modellre vonatkozóan, melyben a standardalkotók alapvető elveket fogalmaznak meg, kizárva az eltérő értelmezési lehetőségeket. Az őszi folyamán a Testület munkáját pénzügyi intézmények kockázatkezelési szakemberei fogják segíteni annak érdekében, hogy a végleges standard gyakorlati alkalmazása egyértelmű legyen.

A Testületnek szintúgy szándékában áll a fedezeti elszámolás áttekintése. A cash flow fedezeti ügylet modell alkalmazását tartja a jövőbeni kimutatások alapjának, hogy egységes értékelési módszer legyen a pénzügyi instrumentumokra, függetlenül attól, hogy fedezetiek, avagy nem. A javaslatok ezt követő csoportja a portfóliókat érintő fedezeti ügyleteket fogja érinteni. A külföldi érdekltségbe történt nettó befektetésekre vonatkozó rendelkezések változatlanok maradnak.

➤ Értelmezés Tervezet (D25) – Pénzügyi kötelezettségek kiegyenlítése tőkeinstrumentumokkal

A jelenlegi pénzügyi helyzetben egyes gazdálkodók a hitelezőkkel a pénzügyi kötelezettségek feltételeinek újra tárgyalását kezdeményezték.

Bizonyos esetekben a hitelező elfogadja azt a konstrukciót, hogy a pénzügyi kötelezettség egy részét, vagy teljes összegét a gazdálkodó saját, vagy más társaság tőkeinstrumentumaival egyenlítsse ki. Az ilyen típusú tranzakciókat hívjuk "részvény-swap"-nak.

Az Értelmezés tervezet ezen tranzakciók elszámolásainak szabályozását célozza meg a tőkeinstrumentumot kibocsátó gazdálkodókra vonatkozóan.

Az Értelmezés Tervezet szerint a gazdálkodónak az adósság részben, vagy teljes összegben történő kiegyenlítésére kibocsátott tőkeinstrumentumot kezdetben a kiegyenlített kötelezettség, vagy a tőkeinstrumentum valós értékén kell bemutatnia (attól függően, hogy melyik értékelés a megbízhatóbb). A pénzügyi kötelezettség könyv szerinti értéke és a kibocsátott tőkeinstrumentum kezdeti értékelése közötti különbséget az eredménykimutatásban kell elszámolni.

Az IASB 2009. október 5-éig várja a projektre vonatkozó észrevételeket.

➤ Céltartalékok

Hónapokig tartó megbeszéléseket követően az IASB végül többségi döntést hozott a céltartalékok értékelési módszerének kialakításával kapcsolatban. A tizenöt tag közül hat kijelentette, hogy a végleges standard ellen fog szavazni.

A jelenlegi IAS 37-el ellentétben a jövőbeni standard megköveteli, hogy a céltartalékokat – és minden egyéb a hatókörébe tartozó nem-pénzügyi kötelezettséget -, úgy kell megjeleníteni, mintha a kiegyenlítéséhez szükséges ráfordításokat harmadik feleknek fizetné a társaság. Ebből következően ez a ráfordítás tartalmaz fedezeti összeget is.

Amennyiben a társaság a saját erőforrásait használja kötelezettségei teljesítéséhez, a megbecsült ráfordításokon felül további céltartalékot kell képeznie azon fedezet összegére, amit harmadik felek – vagy a társaság maga, ha ilyen szolgáltatást nyújt harmadik feleknek-, kérnének.

Az így kapott megjelenítési érték, a normál szabályok szerint módosításra kerül a pénz időértékének és a bizonytalanság figyelembe vételével.

A Testület egy következő megbeszélésen határoz arról, hogy a döntését újból véleményezési szakaszban vesse-e alá mielőtt a végleges standard kiadásra kerül.

➔ Új US GAAP kodifikációs struktúra

A Kodifikálás alapvetően a jelenlegi standardok átstrukturálását jelenti, azért hogy megkönnyítse a felhasználóknak a hatályos US GAAP szabályokban való eligazodást (több ezer dokumentum). Az új kodifikációs struktúra témakörönként (pl. Lízing) és al-témák (pl. operatív lízing) szerint került kialakításra, a szabályt kiadó szervezetre (FASB, AICPA, stb.) való hivatkozás elhagyásával.

Végül, de nem utolsó sorban megváltoztatásra került a dokumentumok hierarchiája. Minden a Kodifikációban most szereplő dokumentum egyenrangúan kötelező hatályú, ellentétben az eddig alkalmazott négyszintű (A-tól D szintig terjedő) szabályrendszerrel.

Az új Kodifikáció a 2009. szeptember 15. után kezdődő, évközi és éves pénzügyi időszakokra alkalmazandó.

Azon IFRS beszámolót készítő csoportoknak, amelyek részvényeit az USA-ban jegyzik nem kötelező többé a pénzügyi információk US GAAP-el való egyeztetése.

Azonban tény, hogy a US GAAP továbbra is érdekes információforrás marad, különösen ha szektor-specifikus útmutatásra van szükség.

Ez a Kodifikáció egy öt éves projekt eredménye, amelyen több mint kétszázan dolgoztak.

A Kodifikáció csak az előfizetők számára érhető el a FASB honlapján (<http://asc.fasb.org/>).

Jegyezzen elő a Beyond the GAAP-re

Beyond the GAAP, a MAZARS havonként megjelenő hírújságja a nemzetközi számviteli szabályokról és standardokról. Az újság ingyenes. Amennyiben elő szeretne jegyezni rá, várjuk jelentkezését az alábbi adatoknak feltüntetésével az ifrsnewsletter@mazars.hu címre:

- vezeték- és utónév,
- cégnév,
- e-mail cím.

A következő hónaptól küldjük az Ön részére a Beyond the GAAP aktuális számát email-ben, pdf formátumban.

Szabályozott tevékenységek: egy Nyilvános Tervezet, ami végre nem a pénzügyi instrumentumokkal foglalkozik!

Az IASB Szabályozott tevékenységek projektje az árszabályozásból¹ adódó szabályozási eszközök és kötelezettségek megjelenítésével és értékelésével foglalkozik.

Az Amerikai Általánosan Elfogadott Számviteli Alapelvek (US-GAAP) között már létezik egy az árszabályozás számviteli hatásaival foglalkozó külön standard (FAS 71), de az IFRS-ben eddig még nem volt ilyen témájú szabály.

Habár ez nem kapcsolódik sem a konvergencia projekthez és nem is olyan kiemelt jelentőségű téma, mint például a pénzügyi instrumentumok, az Ár-szabályozási tevékenységek projekt gyorsan haladt előre attól kezdve, hogy 2008. decemberben az IASB eldöntötte, hogy foglalkozik a kérdéskörrel. Egy nyilvános tervezet kiadásra került 2009. július 23-án, amelyre 2009. november 20-ig várják a véleményeket.

➤ Egy hosszú történet

2005-ben érkezett az IFRIC-hez az első felkérés, hogy vizsgálja meg a kérdéskört, amelyet akkor az IFRIC elvetett, azzal az érveléssel, hogy az eszközök és kötelezettségek IFRS-beli megjelenítéséhez a Keretmunka definíciói az irányadók. Annak ellenére, hogy a kérdéskör tárgyalását elvetették, az IFRIC nem zárta ki a szabályozási eszközök és kötelezettségek megjelenítésének lehetőségét.

A második felkérés 2008-ban érkezett az IFRIC-hez, hogy vizsgálja meg a szabályozási tevékenységekből adódó eszközök és kötelezettségek megjelenítésének lehetőségét. Az IFRIC ekkor sem vette be a napirendjébe a kérdést, de az IASB Testületet felkérte, hogy fontolja meg a témát. Az IASB tavaly decemberben végül úgy döntött, hogy foglalkozik a kérdéskörrel.

➤ Miért vált sürgőssé egy standard kiadása?

Az árszabályozás széles körben elterjedt és jelentősen befolyásolja a szabályozott társaságok gazdasági környezetét. A US-GAAP-et alkalmazó jogrendszerekben, az FAS 71 alapján megjelenített 'szabályozási' eszközök és kötelezettségek több milliárd dollárt tesznek ki. A fő megfontolás, hogy több ország, ahol jelenleg az FAS 71-et alkalmazzák rövidesen bevezeti az IFRS-t. A téma az európai vállalatcsoportok számára is felmerül az egyes piacok (pl. energia, gáz) liberalizációjának következtében növekvő szabályozási tevékenységek miatt.

Az IASB ezért úgy döntött, hogy a szabályozási eszközök és kötelezettségek IFRS-beli kezelése elég jelentős ahhoz, hogy minél előbb foglalkozzanak vele.

¹Az árszabályozás a termékek értékesítése és szolgáltatások nyújtásáért számlázott árkialakítás korlátozását jelenti. Általában szabályozó testületek, vagy kormányok alakítják ki, ha egy társaság monopol, vagy túlságosan erős, meghatározó piaci pozícióval rendelkezik.

➔ A standard fő jellemzői

A standard három eleme: Hatály, értékelés, közzététel.

Hatály

Két kritériumnak kell teljesülnie, hogy a szabályozási tevékenységekkel kapcsolatosan javasolt számviteli megoldást alkalmazza egy társaság:

- A szabályozási környezetben belül az árakat egy meghatalmazott intézmény határozza meg és azok kötelezők a vevők számára,
- A szabályozás úgynevezett "szolgáltatás-költség" típusú ("cost-of-service").

Az első kritérium hangsúlyozza, hogy az árak egyedi-vásárlónként nem képezik megállapodás tárgyát, valójában a szabályozó az összes vevő képviselőjében jár el.

A szolgáltatás-költség típusú szabályozás a Nyilvános Tervezetben így került definiálásra: "a társaság árképzési folyamata, amelyben **ok-okozati kapcsolat van a társaság költségei és bevételei között**". A fő jellemző tehát, hogy az eszköz (kötelezettség) megjelenítése a mérlegben azon összegben történik, amely egyébként (nem szabályozott környezetben) az időszaki teljeskörű eredménykimutatásban jelent volna meg költségként (bevételeként).

A Nyilvános Tervezet – egyéb IFRS-ekkel ellentétben-, nem határoz meg semmilyen megjelenítési küszöböt, ebből következően a szabályozási eszközök és kötelezettségek mindig megjelenítésre kerülnek, ha a hatály szerinti tevékenységekből származnak.

A szabályozott eszköz megjelenítésére akkor lesz lehetőség, ha egy gazdálkodó korábban felmerült költségeit a hatóság elismeri a jövőbeni regulált árakban. Ennek fordítottjaként a szabályozott kötelezettség kimutatása pedig azt jelenti, hogy a gazdálkodó olyan jövedelmekhez jutott a hatósági áras szolgáltatásokból, melyet a jövőben vissza kell „térítenie” vevőinek az árak csökkentése során.

A standard alkalmazásánál tehát kritikus pont a hatály meghatározása és a két kritérium fennállásának kiterjedt dokumentálása.

A megtérülés (visszafizetés) az egyes kimenetek valószínűségének becslésén keresztül a szabályozási eszközök (kötelezettségek) értékelése során kerül figyelembe vételre.

Értékelés

Amennyiben a társaság tevékenységei beleesnek a standard hatókörébe, szabályozási eszközök, vagy szabályozási kötelezettségek kimutatására kerül sor. Ezek értékelése **várható jelenértéken** történik, mind a kezdeti megjelenítéskor, mind a későbbi időszakok beszámolóinak fordulónapján.

A várható jelenérték meghatározása a szabályozási eszközök és kötelezettségek jövőbeni - valószínűséggel súlyozott pénzáramainak kimenetelén (pl. szabályozó szerv általi megtérítés) alapul. Az így kapott érték diszkontálásra kerül – a pénz időértékének figyelembe vételéhez.

A Nyilvános tervezet világosan kijelenti, hogy a szabályozási eszközök egyedi értékelésén kívül, a szabályozott árakat a pénztermelő egységek (CGU) szintjén végzett értékvesztési tesztek során is figyelembe kell venni és az értékvesztés allokálásra kerülhet a szabályozási eszközökre is.

Prezentálás és közzétételek

A pénzügyi kimutatások prezentálása során a szabályozási eszközök és kötelezettségek **nem számíthatók be** egymással szemben és a **rövid távú / hosszú távú megbontást** alkalmazni kell.

A kiegészítő mellékletben a társaságok a szabályozott tevékenységeik bemutatásához táblázatos formát használhatnak, amelyben egyeztetik a különböző szabályozási eszközök és kötelezettségek mérlegértékének éves mozgásait a pénzügyi pozíció kimutatásban és a teljeskörű eredménykimutatásban elszámolt összegeket.

➤ Miben más a Nyilvános Tervezet, mint az FAS 71?

Hatály

Az FAS 71 hatályát egy harmadik kritérium is meghatározza (a vállalkozás költségeinek megtérülésének valószínűsége a szabályozás alá eső szolgáltatások, vagy termékek keresletének függvényében, valamint a verseny nagyságrendjétől függően), amely valójában megjelenítési küszöböt teremt. Az IASB úgy döntött, hogy ezt a kérdést inkább az értékelésnél kezeli, mint a megjelenítésnél. Ez a különbség azt jelentheti, hogy az IFRS szerint több szabályozási eszköz, vagy kötelezettség kerülhet megjelenítésre.

Értékelés

A Nyilvános Tervezet szerint a szabályozási eszközöket és kötelezettségeket várható jelenértéken kell értékelni, míg az FAS 71 egy költség-modellt alkalmaz.

Az ebből adódó eltérések problémát okozhatnak azon IFRS-re áttérő vállalkozásoknál, amelyek korábban a US GAAP szabályait alkalmazták.

➤ Áttérés és az első alkalmazás során lehetséges kivétel

Áttérés

A Testület úgy döntött, hogy az IFRS-t az első alkalmazás periódusát megelőző legutolsó összehasonlítható időszak kezdetétől meglévő szabályozási eszközökre és kötelezettségekre kell alkalmazni. Minden egyéb az áttérésből adódó módosítás az eredménytartalék nyitó egyenlegében kerül elszámolásra.

Első alkalmazás során lehetséges kivétel

Amennyiben az áttérő vállalkozás által a megelőző szabályrendszer szerint elszámolt összegek az IFRS szerint szabályozási eszközként kerültek volna kimutatásra, az első alkalmazó választhat, és elszámolhatja ezeket a tárgyi eszközök, vagy immateriális javak értékében is.

➤ Konklúzió

Tekintve a projekt gyors előrehaladását és az észak-amerikai vállalkozások azon várakozásait, hogy a standard lehetőleg minél hasonlóbb legyen az FAS 71-hez, kivételesen fontos, hogy a világ más szabályozott piacain tevékenykedő szereplők is kifejtsék véleményüket a 2009. november 20-ig tartó véleményezési periódus során.

Megjelenítés és Értékelés Nyilvános Tervezet: főbb elvek bemutatása

Válaszul a pénzügyi válságra az IASB gyorsított tempóban indította el az IAS 39 áttekintését. A lenti táblázat foglalja össze a 4 lépcsős projekt jelenlegi stádiumát.

Projekt	Nyilvános tervezet	Végleges standard	Alkalmazás időpontja
Kivezetés	Közzététel: 2009. március	Várható időpont: 2010 eleje	Előzetesen: - nem várható a kötelező alkalmazás 2012 előtt, de valószínű, hogy több év összehasonlító adatát követeli meg a standard. - Korábbi alkalmazás megengedett.
Megjelenítés és Értékelés	Közzététel: 2009. július	Várható időpont: 2009 vége	
Értékvesztés	Várható időpont: 2009. október	2010-ben	
Fedezeti elszámolás	Várható időpont: 2009. december	2010-ben	

A Kivezetés nyilvános tervezet témakörének összefoglalóját a Beyond the GAAP júniusi számában mutattuk be. Mostani cikkünkben a 2009. július 14-én publikált Megjelenítés és Értékelés nyilvános tervezet főbb elveivel ismertetjük meg az olvasókat.

➤ A nyilvános tervezet általános elvei

Új megközelítés: két kategóriába sorolás

Az IASB új megközelítés bevezetését tervezi, mely alapján a pénzügyi instrumentumokat két kategóriába lehet besorolni:

- Valós értéken nyilvántartott;
- Amortizált bekerülési értéken nyilvántartott.

A Testület a vegyes értékelési módszer fenntartása mellett döntött. A Beyond the GAAP elsőként a tőkeinstrumentumok (értékpapírok) kezelését mutatja be, majd rátérünk az adósság instrumentumok elszámolására (kölcsönök, követelések, kötelezettségek, stb.)

Tőkeinstrumentumok: "teljes valós érték" megközelítés

A nyilvános tervezet javasolja valamennyi tőkeinstrumentum valós értéken történő bemutatását. Ennek következtében a jövőben nem lehet kivételt tenni és bekerülési értéken megjeleníteni eszközöket abban az esetben sem, ha a valós érték nem mérhető megbízhatóan. Amennyiben a valós értékelés elve elfogadásra kerül, felmerül a kérdés ezen instrumentumok teljesítményének elszámolási módszerével kapcsolatban.

A befektetés teljesítményének teljes változását az eredménykimutatásban kell elszámolni:

- Látens vagy realizált nyereségek és veszteségek;
- osztalékok.

Ez a módszer hasonlít a mostani Kereskedési céllal tartott pénzügyi eszközök előírásaira.

Annak érdekében, hogy a gazdálkodó stratégiai befektetéseit is figyelembe vegye, a Testület választási lehetőséget ad arra, hogy a befektetés teljesítménye miatti értékváltozás teljes egészét a saját tőkében számolhassák el. Ebben az esetben az eredménykimutatásra nem lesz hatással a teljesítmény változása. A kapott osztalék, nyereségek és veszteségek a tőkében maradnak még a befektetés kivezetését követően is.

A bemutatás választási lehetőségét instrumentumként kell értelmezni. Így az is előfordulhat, hogy két ugyanarra a gazdálkodóra vonatkozó értékpapír eltérő kategóriába sorolható: eredménnyel szemben valós értéken, vagy valós értéken tőkével szemben.

Ugyanakkor a bemutatás választási lehetősége csak az eszköz első megjelenítésére vonatkozik és a későbbi változtatás nem megengedett. Más szavakkal az átsorolás a két kategória között tilos lesz.

Ki kell emelni, hogy kereskedési célú befektetés esetében nincs lehetőség a teljesítményváltozást a tőkében kimutatni. Ilyenkor az alapértelmezett értékelési módszert kell kötelezően alkalmazni, vagyis a valós érték és teljesítményváltozás kimutatását az eredményben.

Az adósság instrumentumok elemzésének fő lépései

Először is hangsúlyozni kívánjuk, hogy a lent ismertetett lépéseket kell valamennyi adósság instrumentumra alkalmazni, függetlenül attól, hogy azokat a vállalkozó birtokolja (eszköz oldal), vagy bocsátotta ki (kötelezettség oldal).

A nyilvános tervezetben bemutatott megközelítés alapján az adósság instrumentumok értékelése lehet:

- valós értéken (értékbeni változásokkal az eredményben);
- vagy amortizált bekerülési értéken.

Az első kategória (valós érték eredménnyel szemben) lesz továbbra is az alapértelmezett kategória. Az amortizált bekerülési érték kategóriába soroláshoz egy 4 szintes döntésfán kell az elemzést elvégezni:

1. lépés: az eszközt kereskedési céllal vásárolták-e? Amennyiben igen, a valós érték kategória alkalmazása kötelező. Ha nem, folytassa a 2. lépéssel.

2. lépés: az instrumentumnak kizárólag kölcsön jellemzői vannak? Amennyiben nem, az instrumentum egészét a valós érték kategóriába kell sorolni. Ha igen, folytassa a 3. lépéssel.

3. lépés: az eszköz szerződés szerinti hozam bázison kezelt-e? Amennyiben nem, az instrumentumot a valós érték kategóriában kell kimutatni. Ha igen, folytassa az elemzést.

4. lépés: a gazdálkodó szándékosan választotta-e az instrumentum besorolását a valós érték kategóriába, hogy valamilyen számviteli elszámolásból adódó eltérést kiküszöböljön? Amennyiben igen, a gazdálkodó besorolhatja az instrumentumot a valós érték kategóriába. Ha nem, az instrumentumot az amortizált bekerülési érték kategóriában kell megjeleníteni.

Két további pont:

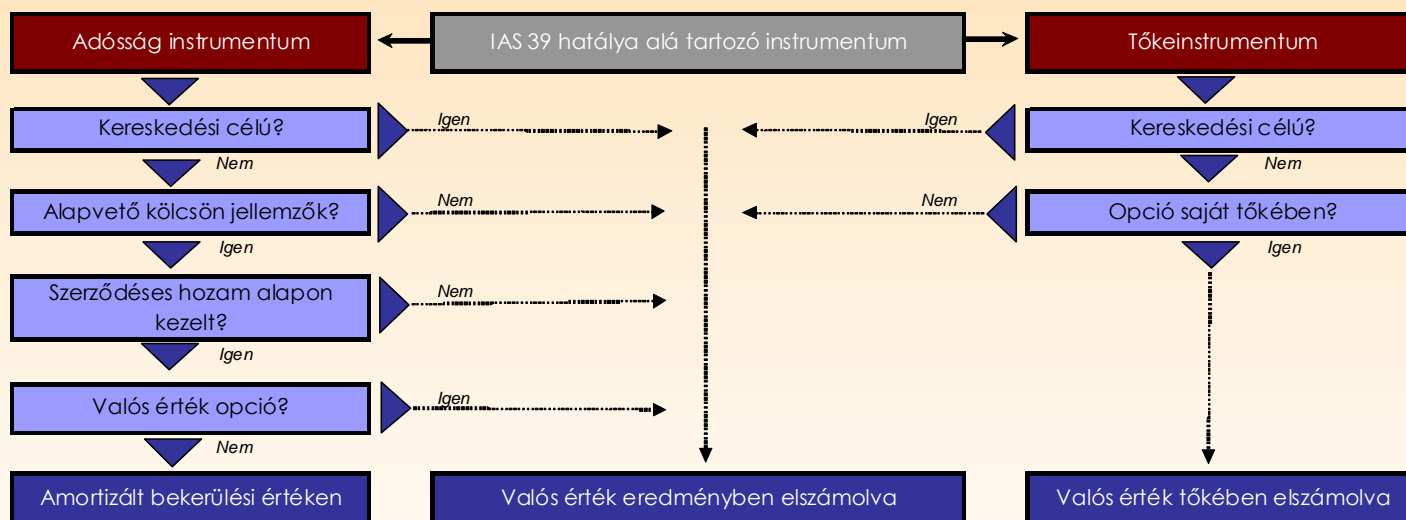
- Az instrumentum bekerülésekor végzett elemzést véglegesnek kell tekinteni. A nyilvános tervezet megtiltja a későbbi átsorolást;
- Az 'alapvető kölcsön' kifejezés helyettesíti a beágyazott derivatíva fogalmát, mely a jövőben megszűnik. Továbbiakban az alapszerződés és a beágyazott kötelezettség komponens elkülönített bemutatása nem lesz követelmény. Ha az instrumentum egyes jellemzői (záradék, indexáció, stb.) nem minősülnek "alapvetőnek", akkor a teljes instrumentum (i.e. alapszerződés ÉS strukturált komponens) besorolása a valós érték kategóriába történik. Ez jelentős változtatásnak számít a pénzügyi kötelezettségek értékelésének megközelítésében.

Mi a teendő a derivatív instrumentumokkal?

A nyilvános tervezet javasolt megközelítése alapján valamennyi független származékos instrumentumot kötelezően a valós érték kategóriába kell sorolni és értékelését az eredményben kell elszámolni¹. Ezek az instrumentumok nem felelnek meg az "alapvető kölcsön" definíciójának.

A mostani standardban található kivétel megszűnik azon származékos értékpapírokra, melyek valós értéke megbízhatóan nem határozható meg.

A döntési fa összefoglalója

¹ A fedezeti elszámolás a projekt későbbi fázisának lesz a témája. 2009. decemberben várható a vonatkozó nyilvános tervezet közzététele.

A témával kapcsolatban további részleteket olvashat a Beyond the GAAP szeptemberi angol és francia nyelvű kiadványában.

Az IASB, IFRIC és EFRAG soron következő üléseinek időpontjai

IASB

2009. október 19-23
2009. november 16-20
2009. december 14-18

IFRIC

2009. november 5-6
2010. január 7-8
2010. március 4-5

EFRAG

2009. október 8-9
2009. november 11-13
2009. december 10-11

A Beyond the GAAP a Mazars & Guérard kiadványa. A hírlevélben található információk csupán általános tájékoztatásul szolgálnak. Ezek az információk nem helyettesíthetik a szakmai tanácsadást, és nem szolgálnak bármely döntés vagy cselekmény alapjául a tanácsadójaival való előzetes konzultáció nélkül.

Jelen kiadvány előzetes kivonatát 2009. október 1-jén zártuk le.
© MAZARS – 2009. szeptember – Minden Jog Fenntartva